Pohled na reportáž České televize a neprokázané nařčení lidické ženy Alžběty Doležalové, rozené Káclové, z udavačství.

V pořadu Reportéři ČT z 10. 6. 2019 „V předvečer tragédie“, zazněly závažné, ale nepodložené údaje o příběhu Lidic. Historik Historického ústavu Akamedie věd ČR pan PhDr. Vojtěch Kyncl PhD v reportáži opakovaně označoval lidickou ženu paní Alžbětu Doležalovou za udavačku a spoluviníka vraždy její židovské podnájemnice paní Štěpánky Mikešové. Hovořil o tom stejně, jako ve své knize „Lidice. Zrození symbolu, Praha 2015“, jako o naprosto prokázané a nezpochybnitelné skutečnosti. Historik V. Kyncl tuto pomluvu v podstatě jen opakuje, ale svá tvrzení nedokládá žádnými relevantními důkazy. Přitom obvinění z udavačství, jehož se podle názoru dr. Kyncla měla Alžběta Doležalová, je nejen neprokázané, ale ve studii archiváře Mgr. Vojtěcha Šustka PhD uveřejněné v loňském roce v revue Slánský obzor, je také zásadním způsobem zpochybněné. Jsem o to více překvapen, že v jiných pořadech Reportéři, byla odvysílána již řada velmi zajímavých a vyvážených dokumentů a kauz. S produkcí dokumentárních pořadů ČT mám jinak dobré zkušenosti.
Jediným „důkazem“ o údajném udavačství spáchaném Alžbětou Doležalovou, předloženým panem dr. Kynclem, je tendenční svědectví četnického strážmistra Evžena Ressla, jenž v červnu 1942 sloužil na stanici protektorátního četnictva v Buštěhradu. Četník Ressl po válce podal písemné hlášení, že paní Doležalová 2. 6. 1942, na četnické stanici Buštěhrad, udala svoji podnájemnici paní Mikešovou jako židovku, která tají své židovství před německými úřady, a tím zavinila její deportaci do vyhlazovacího tábora Osvětim i její smrt. **Zatčení židovské obyvatelky Lidic Štěpánky Mikešové a její předání Gestapu provedl osobně právě Evžen Ressl**. V prosinci 1945 pak Ressl sepsal toto účelové hlášení, protože mu, podle mého názoru, tehdy hrozilo obvinění z kolaborace a nadměrné služební horlivosti v době Protektorátu Böhmen und Mähren. Z tohoto důvodu považuji výpověď Evžena Ressla za nevěrohodný zdroj informací.
Ostatně, Resslem vymyšlené obvinění nebylo ojedinělým případem. Po válce si další bývalí příslušníci protektorátní policie či četnictva zajišťovali alibi o vlastní národní spolehlivosti podobným způsobem. Zkreslenými hlášeními si „myli ruce“ např. četníci v Rokycanech, kteří se za heydrichiády „namočili“ do případu Němci vyvražděné rodiny Stehlíkových. Po válce v protokolech a hlášeních manipulativně lhali.
Věrohodnost Resslova svědectví je o to více problematické proto, že jako zástupce velitele četnické stanice v Buštěhradu **právě on** paní Mikešovou 2. 6. 1942 osobně zatkl a předal příslušníku venkovní služebny Gestapa v Kladně Hansi Gutwenigerovi. Ten, přesto, že se zúčastnil vraždění v Lidicích, a navíc pořídil snímky postřílených lidických mužů, a byl po válce odsouzen pouze na 13 roků, byl již v roce 1955 propuštěn a vysídlen do SRN.

Ressl psal své hlášení v době, kdy se paní Alžběta Doležalová nedlouho předtím vrátila z koncentračního tábora, a to s podlomeným zdravím. Byla hospitalizována v Thomayerově nemocnici na oddělení TbC, a v prosinci 1946 zemřela. V té době vyšlo rovněž několik relativně kvalitních publikací, ale o případu p. Mikešové se v nich nepsalo. Ostatně čs. úřady byly s objasňováním zločinu v Lidicích teprve na samém počátku.

V Kynclově monografii „Lidice, Zrození symbolu“, vedle řady nových a zajímavých údajů, mě ovšem zarazilo i nebývalé množství omylů, a v některých případech doslova chyb. Například, když dr. Kyncl tvrdil, že parašutista operační skupiny ZINC Viliam *Gerik členy svého výsadku neprozradil.* Opak je pravdou. V. Kyncl zřejmě ani nezná bližší okolnosti filmového natáčení v Lidicích 10. 6. 1942. Nebo Kynclův omyl, že státního prezidenta dr. Emila Háchu a protektorátní vládu provázeli na Heydrichův pohřeb do Berlína velitel bezpečnostní policie Horst Böhme a šéf hlavní úřadovny pražského Gestapa Hans U. Geschke. To je ovšem absolutní nesmysl. Zmínění nejvyšší policejní úřednicí totiž vůbec do Berlína neodcestovali, a oba osobně v Praze připravovali zásah právě proti Lidicím.

Sdělení, od kdy jste věděl o zápise v památníku četnické stanice v Bušťehradě, o kterém se v reportáži tvrdí, že ho objevil pan Kyncl.

O nedůvěryhodném svědectví četníka Ressla jsem poprvé, a to více méně okrajově, slyšel někdy ve druhé polovině osmdesátých let. Od Václava Krůty - tehdejšího ředitele archivu Rakovník se sídlem v Petrovicích. Později se stal vedoucím kladenského Státního okresního archivu. Resslova výpověď byla okruhu zainteresovaných tedy celkem známa.
S Kynclovo aureolou „objevitele“ se tedy ztotožnit nemohu, ani v tom případě, že je prvním, kdo kauzu zveřejnil. Nemohu se ztotožnit ani s jeho populistickým a urážlivým vyjádřením, že „*Být lidickou ženou se postupem doby stalo povoláním, které svou uhrančivou silou kruté minulosti zasahovalo do soudobého politického dění.*“ Osobně jsem se dobře znal například s lidickou ženou paní Annou Kohlíčkovou-Horákovou (Nešporovou). Díky ní jsem mohl blíže nahlédnout do celého případu Lidic, zvláště rodin Horákových a Stříbrných. Za značně nehorázné považuji také Kynclovo vyjádření na adresu lidických žen uveřejněné v jeho knize: *„jedině narcismus pomohl přeživším k dalšímu životu.“*
Pochybuji, že dr. Vojtěch Kyncl má o zločinu udavačství spáchaném údajně Alžbětou Doležalovou jiné důkazy. A pokud ano, pak je zarážející, proč je již dávno nezveřejnil.

Jaroslav Čvančara (1948), absolvent Střední pedagogické školy v Praze. V letech 1979-2010 působil na Střední škole technické, poté šest let v oddělení zkoumání doby nesvobody v Ústavu

pro studium totalitních režimů. V badatelské a publicistické práci se soustřeďuje na české moderní dějiny, zvláště na čs. odboj v době nacistické okupace. Není absolventem studia historie, ale již od svého mládí se o historii zajímá. V době tzv. heydrichiády byli jeho tři příbuzní v Praze-Kobylisích zastřeleni. Jeho otec, pracovník v oboru kinematografie, se v prvních poválečných dnech podílel na objevení unikátních filmových záběrů.